

ครูจะช่วยเหลือในเรื่องการปรับตัวของเด็กได้อย่างไร

ครูเป็นบุคลากรซึ่งมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อเด็ก รองลงมาจากบิดามารดา ดังนั้นครูที่จะสามารถช่วยเหลือ ให้การส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ แก่เด็กได้ จึงต้องมีความรักเด็กเป็นพิเศษ เอาใจใส่ดูแลและมีความเข้าใจต่อการแสดงออกต่าง ๆ ตลอดจนต้องเข้าใจถึงวิธีการปรับตัว บุคลิกภาพและความต้องการของเด็กเหล่านั้นด้วย เนื่องจากความสามารถในการปรับตัว มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น การทำความเข้าใจและให้ความช่วยเหลือในเรื่องการปรับตัวแก่เด็กจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น นั่นคือ ครูจะต้องมีความเข้าใจและเอาใจใส่ในเรื่องต่อไปนี้เป็นพิเศษ

1. **ปัจจัยทางชีวภาพของเด็กแต่ละคน** เงื่อนไขทางกายมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเด็ก เราจะพบว่าเด็กบางคนมีหน้าตาแตกต่างจากผู้อื่นทำให้เกิดปมด้อย เช่น ตัวเตี้ยผิดปกติ อ้วน ผิวดำ หน้าตาอัปลักษณ์ เด็กบางคนมีสุขภาพกายที่อ่อนแอ มีโรคประจำตัว เด็กบางคนมีอวัยวะบางส่วนผิดปกติ เช่น มีนิ้ว 11 นิ้ว ปากแหว่ง จมูกโหว่ ตาเหล่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้แม้จะมีสาเหตุของการเกิดแตกต่างกัน เช่น เกิดจากพันธุกรรม อุบัติเหตุ หรือโรคภัยไข้เจ็บ ต่างก็มีผลกระทบต่อ การปรับตัวของเด็ก ทำให้เด็กกระวนกระวาย ขาดความสุข มีปมด้อย มีผลกระทบต่อ การแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ เมื่อเด็กเข้ากลุ่มเพื่อน ครูจึงควรได้พิจารณาลักษณะทางกายภาพของ เด็กแต่ละคน ให้การเอาใจใส่ต่อความบกพร่องหรือความพิการเหล่านั้น ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาทางพฤติกรรม ที่อาจเกิดขึ้นหรือให้คำแนะนำเป็นรายกรณี เด็กพิเศษบางประเภท เช่น เด็กตาบอด หูหนวก มีความพิการในการพูด อาจต้องการการช่วยเหลือที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ดังนั้นครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษเหล่านี้จึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่ตนรับผิดชอบอยู่มากกว่าครูธรรมดาทั่วไป

2. **ประสบการณ์ในการสนองตอบความต้องการของเด็กแต่ละคน** เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความเป็นมาต่างกัน ดังนั้นประสบการณ์ในส่วนที่เป็นการสนองตอบความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงแตกต่างกันไป เด็กที่เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ อาจได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจและปรนเปรอต่าง ๆ มากมายตรงกันข้ามกับเด็กซึ่งมาจากครอบครัวที่มีพี่น้องหลายคน วิธีการสนองตอบความต้องการเหล่านั้นอาจจะแตกต่างกันด้วย เช่น กลุ่มแรกอาจได้รับการเอาอกเอาใจ

จูบจอมกนอมเกล้า ในขณะที่กลุ่มหลังไม่เป็นเช่นนั้น สิ่งเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเด็ก เมื่อเขาเติบโตและออกสู่สังคมภายนอก ทำให้บุคคลผู้นั้นเป็นผู้รับแต่ไม่เคยเป็นผู้ให้ เปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ มาสู่ตนเองแต่ไม่พยายามเปลี่ยนแปลงตนเองไปยังผู้อื่น การเอาใจใส่ต่อประสบการณ์ในการสนองตอบความต้องการของเด็ก จึงทำให้ครูมีความเข้าใจเด็กของตนมากขึ้นให้การฝึกหัดพฤติกรรม หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ต่อไป

3. สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกต่าง ๆ ในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกต่าง ๆ ในครอบครัวมีความสำคัญในการก่อตั้งบุคลิกภาพ และกำหนดรูปแบบในการปรับตัวของเด็กแต่ละคน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีความเข้มงวดกวดขันสูง บิดามารดาเคร่งครัด มีอำนาจเหนือและมีสัมพันธภาพที่ห่างเหินกับบุตร ย่อมแตกต่างจากเด็กซึ่งมาจากครอบครัวที่มีความเสมอภาค ให้อิสระและให้ความใกล้ชิดอบอุ่นแก่บุตร ความแตกต่างดังกล่าวนี้ ปรากฏในบุคลิกภาพพฤติกรรม และวิธีการปรับตัวของเด็กแต่ละคน เด็กที่มีการปรับตัวยาก ประสบความล้มเหลวในการร่วมกลุ่ม ขี้อาย เก็บกด สมยอม แสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่นย่อมมาจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ราบรื่นเท่าที่ควร เด็กซึ่งถูกบิดามารดาทอดทิ้ง ปล่อยปละละเลย ให้อยู่กับคนเลี้ยง เนื่องจากบิดามารดามีภารกิจมากมาย ย่อมแตกต่างไปจากเด็กที่บิดามารดาใกล้ชิดและให้การเอาใจใส่ดูแล การรู้และเข้าใจถึงความเป็นมาของเด็กแต่ละคนในส่วนที่กล่าวมานี้ จะช่วยให้ครูสามารถแนะนำ ช่วยเหลือหรือให้การส่งเสริม ในเรื่องการปรับตัวของเด็กได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

4. สัมพันธภาพระหว่างเด็กกับสังคม ในขณะที่เด็กใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ วัยเดียวกัน หรือเพื่อนต่างวัย พฤติกรรมซึ่งเด็กแสดงออกตลอดจนบทบาทต่าง ๆ ที่เด็กแสดงในกลุ่มจะชี้ให้เห็นถึงลักษณะและวิธีการปรับตัวที่เด็กแต่ละคนใช้ครูที่สังเกตพฤติกรรมเหล่านี้ของเด็กอย่างถี่ถ้วน ทราบว่าเด็กของตนมีการปรับตัวดี - ไม่ดีอย่างไรบ้าง

5. ประสบการณ์และความสนใจบางประการ เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน ประสบการณ์และความสนใจซึ่งเด็กแต่ละคนได้รับ มีผลกระทบต่อปรับตัวของเด็กด้วย เด็กบางคนสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เด็กบางคนถูกลงโทษอย่างรุนแรงตลอดจนประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความสนใจในลักษณะอื่น ทำให้เด็กเหล่านั้นมีทัศนคติต่อโลกที่ผิดแปลกไปจากเดิม ไว้

วางใจผู้อื่นน้อยลง เก็บกด ซึมเศร้า หลีกหนีสังคม ไม่กล้าแสดงออก สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือแก้ไขพฤติกรรมและทำให้เด็กปรับตัวฟื้นคืนดีดังเดิมโดยเร็ว

6. ความสำเร็จ – ความล้มเหลว ความสำเร็จและความล้มเหลวมีส่วนในการกำหนดถึงลักษณะการปรับตัวของเด็กแต่ละคนอยู่ไม่น้อย เนื่องจากเป็นเสมือนรางวัล หรือการลงโทษที่เด็กได้รับ เด็กที่ประสบความสำเร็จในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่องและบ่อย ๆ ย่อมชี้ให้เห็นว่าเด็กคนนั้นมีการปรับตัวดี ความสำเร็จนี้จะป็นสิ่งจูงใจให้เด็กมีการปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น ในทางกลับกัน ความล้มเหลวย่อมแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวได้น้อย/ไม่ได้เลย ความล้มเหลวดังกล่าวบั่นทอนความมั่นใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เด็กมีการปรับตัวได้เลวลงไปด้วย

การเฝ้าสังเกตในเรื่องราวทั้ง 6 ด้านที่กล่าวมานี้ จะต้องกระทำควบคู่ไปกับการสังเกตพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปของเด็กด้วยนั่นคือครูจะต้องสังเกตว่า

1. เด็กของตนมีพัฒนาการเป็นอย่างไร ? มีการสะดุดหรือติดขัดในเรื่องใด พัฒนาช้าหรือเร็วกว่าปกติ

2. เด็กของตนมีพฤติกรรมถดถอยเกิดขึ้นหรือไม่ ? นั่นคือการย้อนกลับไปมีพฤติกรรมแบบเด็ก ๆ หนึ่ง ๆ ที่ตนพัฒนาเลยมาแล้ว เช่น คุณนี้ว กัดเล็บ เมื่อมีความกระวนกระวายใจ เป็นต้น

3. เด็กของตนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ ? เช่น กินยาก คบเพื่อนยาก ก้าวร้าว มีพฤติกรรมสวนทางกับสังคม เป็นต้น

การให้การช่วยเหลือจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและตรงจุด เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ปัญหาการปรับตัวนี้หากได้รับการช่วยเหลือโดยเร็ว จะแก้ไขได้ง่ายกว่าปล่อยให้ป็นปัญหาเรื้อรังซึ่งจะมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เด็กวัยมัธยมศึกษากับการปรับพฤติกรรม

ก. เทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ควรใช้ในการเพิ่มพฤติกรรม

1. **การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement)** คือการให้ผลกรรมของพฤติกรรมที่ทำให้อินทรีย์เกิดความพึงพอใจ อันเป็นผลทำให้ความถี่ของการเกิดพฤติกรรมนั้นเพิ่มมากขึ้น

ชนิดของตัวเสริมแรงทางบวก (positive reinforcer) ที่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีอยู่ 5 ชนิดคือ อาหารหรือสิ่งที่เสพได้ แรงเสริมทางสังคมหลักของ premack (กิจกรรมต่าง ๆ เช่น ดูทีวี การออกไปเล่น อ่านหนังสือที่พอใจ เล่นเกม ฯลฯ) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) การใช้เบี้ยอรรถ (token)

การทำให้ตัวเสริมแรงมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1. จัดตัวเสริมแรงให้สนองความต้องการของเด็กแต่ละคน
2. จัดตัวเสริมแรงให้มีจำนวนชนิดมากที่สุด
3. ถ้าตัวเสริมแรงมีเพียงไม่กี่ชนิด ก็ควรจะจัดให้มีหลาย ๆ แบบ เช่น ขนมหลาย ๆ ชนิด ในกรณีที่มีขนมอย่างเดียว
4. พยายามใช้ตัวเสริมในระดับที่ไม่ก่อให้เกิด Satiatiion
5. จัดให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการได้การเสริมแรงจากตัวเสริมแรงที่มีอยู่
6. แสดงตัวแบบพร้อมทั้งให้การเสริมแรงด้วยตัวเสริมแรงที่มีอยู่
7. จัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดการขาดแคลนตัวเสริมแรงเหล่านั้น

การทำให้การเสริมแรงทางบวกมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1. พิจารณาช่วงเวลาของการให้การเสริมแรง โดยปกติจะต้องให้การเสริมแรงทันทีที่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้น เพราะถ้าปล่อยเวลาออกไปพฤติกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง จะทำให้เป็นการเสริมแรง พฤติกรรมที่ผิดไป แต่เมื่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนานั้นอยู่คงที่แล้ว ช่วงเวลาของการให้การเสริมแรงอาจยืดออกไปได้

2. พิจารณาขนาดและจำนวนของตัวเสริมแรง ถ้าใช้ตัวเสริมแรงขนาดใหญ่ หรือเป็นจำนวนมากจะทำให้พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จะต้องระวังไว้ว่าถ้าใช้มากเกินไปอาจก่อให้เกิดการหมดประสิทธิภาพในการเป็นตัวเสริมแรง (Satiatiion) ได้

3. พิจารณาถึงคุณภาพและชนิดของตัวเสริมแรง ซึ่งคุณภาพและชนิดของตัวเสริมแรงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละบุคคล ถ้าสนองความต้องการของบุคคลนั้น ๆ การเสริมแรงนั้นย่อมมีประสิทธิภาพสูง

4. พิจารณาใช้ตารางการเสริมแรงในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงปรารถนาในระยะแรกนั้น จะต้องใช้เสริมแรงแบบต่อเนื่อง นั่นคือทุกครั้งที่เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้นจะต้องเสริมแรงทันที และเมื่อพฤติกรรมนั้นอยู่ในระยะหนึ่งแล้ว ควรที่จะเปลี่ยนมาเป็นการเสริมแรงแบบบางครั้งบางคราว

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) คือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากพฤติกรรมที่อื่นที่รบกวนนั้นสามารถทำให้อื่นที่หลีกเลี่ยง (avoidance) หรือหนี (escape) จากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจได้

การดำเนินการเสริมแรงทางลบ ก่อนข้างจะทำได้ยากพอสมควรเพราะว่าในขั้นแรกนั้นผู้ดำเนินโปรแกรมจะต้องสร้างสภาพการณ์ที่สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจแก่อื่นที่รบกวน เพื่อที่อื่นที่รบกวนจะได้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการที่จะหนีจากสิ่งเร้า นั้น จากนั้นจะต้องใช้สัญญา แสดงให้อื่นที่รบกวนรู้ว่าถ้าไม่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะได้รับสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ เพื่อที่จะให้อื่นที่รบกวนหลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์นั้น โดยแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แทน เช่นการที่คนขับรดฟ้าไฟแดง ตำรวจจับและปรับเงิน เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกปรับ (สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ) คนขับรดจะหยุดรถทันที เมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง

ข้อควรพิจารณาในการเสริมแรงทางลบ

ความจริงแล้วพฤติกรรมที่มนุษย์เรากระทำอยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นจำนวนมากคงไว้ด้วยการเสริมแรงทางลบ แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะนำการเสริมแรงทางลบมาสร้างโปรแกรมการปรับพฤติกรรมนั้น มีข้อที่ควรต้องพิจารณาอยู่บ้างเช่น

1. การที่จะเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นมีวิธีการที่ได้อยู่แล้วได้แก่การใช้การเสริมแรงทางบวกและทำได้ง่ายด้วย จึงไม่มีความจำเป็นอันใดที่จะใช้การเสริมแรงทางลบซึ่งทำได้ยากกว่ามาก

2. ในการใช้การเสริมแรงทางลบจะต้องให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจตลอดเวลา ซึ่งผลจากการที่ให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจตลอดเวลา นั้น จะทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์แก่ผู้ที่ได้รับเช่นเดียวกับวิธีการลงโทษ อีกทั้งการให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจตลอดเวลา นั้นทำได้ยากมากในสภาพที่เป็นจริง

3. ในการให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจเพื่อที่จะให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงหรือหนีจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจนั้นอาจจะไม่เกิดขึ้น อินทรีย์อาจจะแสดงพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงหรือหนีจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจไปในทิศทางที่ไม่พึงประสงค์ได้ เช่น การบอกนักเรียน ว่า "พรุ่งนี้ถ้าไม่ส่งการบ้านจะถูกตี" ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อต้องการจะให้นักเรียนหลีกเลี่ยงจากการถูก ตีโดยการทำการบ้านมาส่ง นักเรียนอาจจะหลีกเลี่ยงจากการถูกตีโดยการไม่มาโรงเรียน เป็นต้น

3. การชี้แนะ (Poompting) เป็นการให้สิ่งเร้าซึ่งอาจจะเป็นคำพูดหรือการแสดง ท่าทาง แก้อินทรีย์เพื่อที่แน่ใจได้ว่าอินทรีย์จะแสดงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผลจากการที่ อินทรีย์แสดงพฤติกรรมตามที่ได้ชี้แนะนั้น อินทรีย์จะได้รับการเสริมแรงทางบวกทันที

การดำเนินโปรแกรมการชี้แนะจะต้อง

3.1 กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการ

3.2 พิจารณาว่าควรใช้การชี้แนะแบบใด

3.3 ทำการชี้แนะเป็นขั้นตอน ไม่ควรรวบรัด

3.4 ให้การเสริมแรงทันทีที่เด็กทำพฤติกรรมที่ต้องการได้

ข. เทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ควรใช้ในการลดพฤติกรรม

1. การลงโทษ (Punishment) แบ่งเป็น

1.1 การลงโทษทางบวก (Positive Punishment) คือการให้สิ่งท้อินทรีย์ไม่ พึงพอใจ

1.2 การลงโทษทางลบ (Negative Punishment) คือการถอดถอนสิ่งท้อินทรีย์ พึงพอใจ

การลงโทษมีอยู่ด้วยกันหลายแบบ ดังนี้

- การใช้ไฟฟ้าช็อต เป็นวิธีที่ได้ผลดีที่สุด

- การทำให้ร่างกายเกิดความเจ็บปวด

- การแสดงออกด้านท่าทาง เช่น ที่ทำไม่ยอมรับ

- การใช้วาจาตำหนิติเตียน

- การปรับสินไหม (response cost) เช่น ปรับจากสิทธิพิเศษหรือเบี้ยอรรถกร หรือกิจกรรมต่าง ๆ

- การใช้เวลานอก (time out) ได้แก่ การแยกเด็กออกไปจากสภาพที่ได้รับ การเสริมแรง

การลงโทษนี้จะมีผลทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกยุติลงทันที แต่พฤติกรรมนั้น ๆ จะกลับคืน มาหลังจากยุติการลงโทษ และผลที่เกิดจากการลงโทษมักจะไม่แผ่ขยาย คือพฤติกรรมที่ได้รับการ ลงโทษนั้น จะยุติในสภาพแวดล้อมที่ได้รับการลงโทษเท่านั้น นอกจากนี้ วิธีการลงโทษยังมีผล กระทบต่อผู้ถูกลงโทษในด้านต่าง ๆ อีกมาก จึงต้องระมัดระวังในการใช้เพื่อลดผลกระทบเหล่านั้ นลง และควรใช้การลงโทษเมื่อไม่สามารถใช้การเสริมแรงทางบวกได้แล้ว ผลกระทบจาก การลงโทษ ได้แก่

1. ก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ เช่น คับข้องใจ วิตกกังวลมาก เพราะการลงโทษ เป็นเพียงขบวนการระงับพฤติกรรมไม่ให้เกิดขึ้นเท่านั้น และไม่ได้ออกพฤติกรรมใหม่ที่ควรทำ
2. ทำให้เกิดพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงและการหนีจากสภาพการณ์ลงโทษได้ ถ้าครูไม่ระวัง ให้ตีเด็กอาจหนีโรงเรียนมากขึ้น
3. ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว เพราะไม่รู้ว่าควรแสดงพฤติกรรมอย่างไรจึงจะไม่ ถูกลงโทษ
4. ผู้ถูกลงโทษมักจะเลียนแบบวิธีการลงโทษไปใช้ต่อผู้อื่นต่อไป

หลักในการใช้การลงโทษให้ได้ผลมากที่สุด

1. ต้องลงโทษให้รุนแรง ซึ่งรุนแรงมากน้อยอย่างไรต้องดูธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ทั่ว
2. การลงโทษควรให้เพียงครั้งเดียว และยุติทันที ถ้าใช้ครั้งแรกแล้วไม่ได้ผลควรยุติ วิธีลงโทษนั้นและหาวิธีอื่น ๆ ต่อไป
3. ต้องลงโทษทันทีที่พฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้น
4. ต้องทำอย่างต่อเนื่องคือ ลงโทษทันทีทุกครั้งที่พฤติกรรมที่ไม่ต้องการเกิดขึ้น

5. ความคุมแหล่งของแรงเสริมให้ได้ในขณะที่ใช้การลงโทษ

6. ควรให้การลงโทษต่อพฤติกรรมที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เช่น พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาคือขโมยขนม พฤติกรรมที่จะนำไปสู่พฤติกรรมข้างต้นคือ การป้อนโต๊ะเพื่อหยิบขนม ควรให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนาควบคู่กันไปด้วยกับการลงโทษ

2. Satiation คือการให้ตัวเสริมแรงทางบวกต่อการแสดงพฤติกรรมเป็นจำนวนมากและบ่อยเกินไป จนทำให้ตัวเสริมแรงบวกนั้นหมดประสิทธิภาพในการเป็นตัวเสริมแรงต่อพฤติกรรมนั้น ทำให้พฤติกรรมนั้นยุติลงเพราะฉะนั้นวิธีนี้จะใช้ได้กับพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามที่แสดงออกเพื่อต้องการเสริมแรงทางบวก ขั้นตอนการจัดโปรแกรม

1. กำหนดพฤติกรรมที่จะลด
2. สังเกตว่า พฤติกรรมนั้นถูกเสริมแรงด้วยอะไร
3. ตัวเสริมแรงในข้อ 2 เป็นชนิดแผ่ขยายหรือไม่ ถ้าเป็นไม่ควรรใช้วิธีการ

satiation

4. ตัวเสริมเรงนั้นหาได้มากและตลอดเวลาหรือไม่ ถ้าไม่ได้ไม่ควรรใช้วิธีนี้
5. เมื่อมีพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเกิดขึ้นก็ให้ตัวเสริมแรงเป็นจำนวนมาก

3. การหยุดยั้ง (Extinction) คือการหยุดให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เคยได้รับการเสริมแรง ทำให้พฤติกรรมนั้นลดหรือยุติลง เราจะใช้วิธีนี้ให้ได้ผลต้องพิจารณาว่า

ก. พฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงแบบต่อเนื่องหรือแบบครั้งบางคราว ซึ่งถ้าเสริมแรงแบบต่อเนื่องพฤติกรรมจะลดได้เร็วกว่าบางครั้งบางคราว

ข. ถ้าพฤติกรรมนั้นได้รับตัวเสริมแรงที่ชอบมาก ได้รับเป็นจำนวนมากและได้รับเป็นเวลายาวนาน วิธี extinction จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

- ค. จะต้องรู้ว่าตัวเสริมแรงทุกตัวที่มีผลต่อพฤติกรรมนั้นมีอะไรบ้าง
- ง. เราสามารถควบคุมแหล่งของแรงเสริมนั้น ๆ ได้หรือไม่
- จ. การหยุดยั้งจะใช้ได้ผลดี ถ้าใช้คู่กับการเสริมแรงทางบวก

ค. เทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่

1. การแต่งพฤติกรรม (Shaping) เป็นการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่โดยการเสริมแรงพฤติกรรมตามขั้นตอนที่คาดว่าจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการ จึงควรใช้คู่กับการเสริมแรงทางบวก

การดำเนินการ

- กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย
- สังเกตพฤติกรรมปัจจุบันของผู้เรียน
- วิเคราะห์ขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมจากพฤติกรรมปัจจุบัน ถึงพฤติกรรมเป้าหมาย โดยต้องแบ่งให้เหมาะสม
- ดำเนินการเสริมแรงพฤติกรรมที่แบ่งนั้นไปตามขั้นตอนโดยต้องแน่ใจว่า พฤติกรรมในแต่ละขั้นเกิดคงที่แล้ว จึงค่อยให้การเสริมแรงในขั้นต่อไป จนกระทั่งได้พฤติกรรมที่ต้องการ

2. การเลียนแบบ (Modeling) เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 อย่างคือ

- 2.1 ความสนใจในตัวแบบ
- 2.2 การจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ของพฤติกรรม
- 2.3 การแสดงพฤติกรรมที่ลอกเลียนออกมา และจะมีการให้ feedback ต่อพฤติกรรมนั้น จนกระทั่งได้พฤติกรรมที่ยอมรับ
- 2.4 การจูงใจโดยเห็นคุณค่าและเกิดความรู้สึกในตัวแบบนั้น อันเกิดจากตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมแล้วได้รับการเสริมแรง

วิธีการเลียนแบบใช้ได้ง่ายและสะดวกกว่าการแต่งพฤติกรรม เพราะอาจใช้ตัวแบบจริงหรือภาพยนตร์ก็ได้ และวิธีนี้จะสร้างพฤติกรรมได้เร็วกว่าวิธีอื่น

หลักในการใช้โปรแกรมการเลียนแบบให้มีประสิทธิภาพ

1. เลือกตัวแบบที่มีความสำคัญหรือมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้สังเกตเพื่อให้เกิดความรู้สึก

2. เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาจะต้องมีการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมนั้นทันที

3. ให้การเสริมแรงทันทีที่ผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบ

4. ใช้ตัวแบบหลาย ๆ คน

5. แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมและพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงอย่างเด่นชัด

6. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต

7. ให้ตัวแบบบอกถึงความก้าวหน้าของตนเอง พร้อมทั้งให้การเสริมแรง

8. ให้ตัวแบบแสดงให้ดูบ่อย ๆ

9. ให้ผู้สังเกตได้มีโอกาสสังเกตตัวแบบบ่อย ๆ

10. ค่อย ๆ ฝึกผู้สังเกตให้แสดงพฤติกรรมไปทีละขั้นตอน

11. ให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความสำเร็จที่ผู้สังเกตกระทำ

12. จัดเตรียมตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ

13. พยายามใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม

14. พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้นจะต้องเห็นอย่างเด่นชัด

ความสนใจของเด็กวัยมัธยมศึกษา

ความสนใจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ถ้าจะเปรียบก็เหมือนพลังขับเคลื่อนที่ทำให้บุคคลมีปฏิริยาต่อสิ่งแวดล้อมในสภาวะที่แตกต่างกัน ความสนใจจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพ แรงจูงใจและวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้แรงจูงใจสัมฤทธิ์ผลอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับการกระทำของบุคคลก็จะเป็นเรื่องบอกได้ว่าเขาเป็นคนอย่างไร ดังนั้น ในการศึกษาเรื่องความสนใจของวัยมัธยมศึกษา ซึ่งตรงกับวัยที่เรียกว่า "วัยรุ่น" จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญพอที่จะทำให้เราเข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น

วิธีการสำหรับการศึกษาความสนใจของวัยมัธยมศึกษาหรือวัยรุ่น

ปัจจุบันนี้มีวิธีการมากมายที่จะนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาความสนใจของเยาวชน เป็นต้นว่า

1. **ศึกษาจากกิจกรรมที่วัยรุ่นอาสาทำหรือทำด้วยความเต็มใจส่วนตัว** หรือดูจากจำนวนเวลาที่วัยรุ่นใช้ไปสำหรับการทำกิจกรรมเหล่านั้น (Fleege 1945, olds 1949) อย่างไรก็ตาม การสังเกตกิจกรรมของวัยรุ่น บางทีก็ได้ผลไม่คุ้มค่าหรืออาจจะไม่สมบูรณ์ก็ได้ เพราะมีข้อจำกัดอยู่หลายอย่าง เป็นต้นว่า มีบางสิ่งบางอย่างคอยควบคุมตัวเด็กอยู่ เด็กไม่มีเวลาพอที่จะทำกิจกรรม สถานที่ที่อยู่ของเขาไม่อำนวยความสะดวกที่จะทำอะไรสักอย่างที่เขาต้องการ เขามีเงินไม่พอ หรือว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมที่เด็กสนใจ

2. **เราศึกษาความสนใจของวัยรุ่นได้จากการศึกษาการสนทนากันในกลุ่ม** เพื่อนฝูงที่สนิทกัน การสนทนานั้นควรเป็นการสนทนาตามลำพัง ไม่มีผู้ใหญ่คอยให้คำแนะนำ ในขณะที่วัยรุ่นอยู่กับเพื่อน ๆ ก็มักจะแสดงความต้องการความสนใจของเขาออกมาโดยการพูดคุย แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

3. **จากการเรียน** เป็นต้นว่า การเขียนอนุทิน การเขียนจดหมายถึงเพื่อนเหล่านี้ ก็สามารถนำมาวิเคราะห์หาความสนใจของวัยรุ่นได้ และก็จะทำนายได้ว่าความสนใจของเขามีมากน้อยแค่ไหน

4. **การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถส่วนตัว** อยากรู้ได้ อะไร ๆ ตามที่เขาต้องการก็สามารถทำให้เรารู้ได้ว่าเด็กสนใจอะไร สำหรับเด็ก ๆ มักจะแสดงความต้องการหรือแรงปรารถนาออกมาในรูปของขบวนการของ ในวัยรุ่นจะเปลี่ยนมาเป็นตัวบุคคลและสิ่งของ ยิ่งเด็กโตขึ้นความสนใจของเขาจะลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

5. **การศึกษาค่านิยม** ในปัจจุบันของวัยรุ่นก็ทำให้เราทราบถึงความสนใจของเขาได้เหมือนกัน Symonds (1936) ได้ศึกษาค่านิยมของนักเรียนชั้น มศ.ต้น และให้นักเรียนเหล่านี้จัดอันดับความสนใจชนิดต่าง ๆ 15 ชนิด โดยเรียงตามลำดับมากน้อย ปรากฏว่า เงิน สุขภาพ ความมีเสน่ห์ของตน เป็นสิ่งที่เด็กวัยนี้สนใจมากที่สุด อันดับรอง ๆ ลงไปได้แก่ ความสนใจในเรื่องความรับผิดชอบของตนและการทำงานของรัฐบาล เด็กวัยรุ่นมักมีความสนใจมากเป็นพิเศษในเรื่องสันตนาการ สุขภาพ การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศและกิริยามารยาทของตน

ลักษณะที่เป็นแบบเฉพาะของความสนใจของวัยรุ่น

ความสนใจของวัยรุ่นไม่ค่อยจะคงที่แน่นอน เมื่อเขาสนใจอะไรบางสิ่งบางอย่าง เป็นันันว่า ทรงผมใหม่ ๆ การเต้นรำ หรือการกีฬา ความสนใจนั้นจะปลูกฝังอยู่ในสมองของเด็กอย่างรวดเร็ว และรู้สึกว่ามันเป็นสิ่งที่มีความค่ามาก ในขณะที่เดียวกันถ้ามีสิ่งใหม่ ๆ ตกเข้ามา ความสนใจเก่าก็จะอ่อนตัวลง ความสนใจอย่างใหม่ก็จะเข้าไปสวมรอยแทนที่ ลักษณะของความเปลี่ยนแปลงของความสนใจนี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนจากความสนใจในเครื่องแต่งกาย ความสนใจในเครื่องประดับ ความสนใจอาชีพ และความสนใจที่จะเป็นอิสระจากผู้ใหญ่

วัยรุ่นเป็นวัยที่มนุษย์มีความสนใจกว้างขวางมาก ในวัยรุ่นตอนต้นเด็กจะมีความสนใจมากมาย ความสนใจบางอย่างติดตัวมาตั้งแต่เด็ก และบางอย่างก็เพิ่งเกิดขึ้นมาใหม่ เมื่อวัยรุ่นเจริญวัยขึ้น ความสนใจเก่า ๆ ก็จะสลายตัวไป ความสนใจอย่างใหม่ก็จะเข้ามาสวมรอยแทนความสนใจใหม่ ๆ ที่เข้ามาสู่ตัวเด็กนี้จะเป็นพื้นฐานของความสนใจในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

ประการสุดท้าย เมื่อวัยรุ่นเจริญวัยมากขึ้น ความไม่แน่นอนของความสนใจจะเปลี่ยนมาเป็นความสนใจที่แน่นอนและเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจ

ความแตกต่างของความสนใจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ สำหรับในวัยรุ่นนั้นปัจจัยที่เด่น ๆ จะมีดังนี้

1. **อายุ** ยิ่งเจริญวัยขึ้นวัยรุ่นก็จะยิ่งเป็นอิสระมากขึ้น วัยรุ่นจะต้องเลือกสิ่งที่น่าสนใจขึ้นมาเพื่อทำให้ตัวเองเกิดความพอใจและทุ่มเท นอกจากนั้น แรงกดดันจากวัฒนธรรมทำให้เขาต้องละทิ้งความสนใจเดิมที่มีลักษณะ เป็นเด็ก ๆ ให้พัฒนามาเป็นความสนใจใหม่ ๆ ที่คล้ายผู้ใหญ่ ความสนใจในกิจกรรมของรัฐบาลจะเริ่มปรากฏในวัยรุ่น ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าวัยรุ่นมีบทบาทและสถานภาพใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นและต้องทำตัวให้สอดคล้องกับสังคม

2. **พัฒนาการทางกายภาพ** เมื่ออายุเพิ่มขึ้นร่างกายก็มีการเปลี่ยนแปลง มีการถึงวุฒิภาวะทางเพศ และลักษณะของร่างกายก็จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเด็ก เช่น วัยรุ่นที่ตัวเล็ก ย่อมไม่ค่อยจะสนใจในการกีฬา ซึ่งแตกต่างกับคนร่างใหญ่ ซึ่งทำให้มีโอกาสดูแลรับความ

สำเร็จในการแข่งขันมากกว่า ในกรณีของเด็กชายคุณภาพของกล้ามเนื้อในร่างกายมีอิทธิพลต่อการเลือกทำกิจกรรมของเด็กมาก (Van Dalen, 1947) ในการศึกษาว่าความสนใจเปลี่ยนไปเพราะได้รับผลโดยตรงมาจากอายุหรือวุฒิภาวะทางเพศกันแน่ Stone and Barker (1937, 1939) ได้ทำการศึกษาจากเด็กหญิงที่ยังไม่มีประจำเดือนและที่มีประจำเดือนแล้ว ทั้ง 2 กลุ่มนี้เอามาพิจารณากันในด้านอายุและสถานภาพทางเศรษฐกิจ การศึกษาครั้งนี้ทราบว่าเด็กที่เคยมีประจำเดือนแล้วจะมีความสนใจต่างเพศมากกว่ากลุ่มเด็กหญิงที่ยังไม่มีประจำเดือน เด็กหญิงที่มีประจำเดือนแล้วจะมีความสนใจในเครื่องแต่งตัว เครื่องประดับ และมีความคิดเกี่ยวกับเรื่องการแต่งงานมากกว่าเด็กหญิงกลุ่มที่ยังไม่มีประจำเดือน ทั้ง ๆ ที่ทั้ง 2 กลุ่มนี้มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันและมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับเดียวกัน

ถ้านำกลุ่มเด็กชายที่มีอายุเท่า ๆ กัน แต่ระดับวุฒิภาวะทางเพศไม่เท่ากัน คือ กลุ่ม prepubescent เปรียบเทียบกับกลุ่ม postpubescent ก็จะได้ผลทำนองเดียวกัน (Sollenberger, 1940) การศึกษาเปรียบเทียบความสนใจทางสังคมของเด็กวัยรุ่นชายและหญิง พบว่าเด็กหญิง (ซึ่งถึงวุฒิภาวะเร็วกว่าเด็กชาย) จะมีความสนใจกิจกรรมที่ต้องสัมพันธ์กับเพศตรงกันข้าม เช่น การมีนัด, การเต้นรำ, การจัดงาน party ก่อนเด็กชาย เด็กชายจะชอบกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเด็กชาย (Hildreth, 1945)

3. เพศ ความแตกต่างระหว่างเพศมีอิทธิพลต่อความสนใจนั้นส่วนหนึ่ง เป็นเพราะว่ามีลักษณะของร่างกายต่างกันและอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างกันในเรื่องความสนใจเกี่ยวกับสันตนาการ เด็กหญิงมักชอบกิจกรรมที่ไม่รุนแรง เจ็บ ๆ แต่เด็กชายสนใจกิจกรรมที่ต้องมีการแข่งขัน ต้องการทักษะและมีความรุนแรง

การศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศต่อความสนใจของวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนปลายของ Symonds (1936, 1937) พบว่า เด็กชายสนใจเรื่องเงินทอง สุขภาพ และความสำเร็จมากกว่าเด็กหญิง เด็กชายสนใจเรื่องเพศและความปลอดภัยมากกว่าเด็กหญิง เด็กชายสนใจในความสำเร็จและการกีฬามากกว่าเด็กหญิง เด็กหญิงสนใจปรัชญาชีวิตและศาสนา มากกว่าเด็กชาย

4. **เชาวน์ปัญญา** วัยรุ่นที่มีเชาวน์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์สูงมักจะนิยมเข้าร่วมกิจกรรมหลาย ๆ ประเภท และกิจกรรมเหล่านั้นมักจะสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน วัยรุ่นที่หัวดีมักสนใจรายการวิทยุดี ๆ และการอ่านหนังสือ (Thorndite and Henry, 1940)

5. **สิ่งแวดล้อม** สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อความสนใจของวัยรุ่น 2 กรณี ประการแรก สิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่จะเป็นเครื่องตัดสินว่าความสนใจของเขาจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่ เป็นต้นว่าสภาพดินฟ้าอากาศ จำนวนสมาชิก สิ่งแวดล้อมได้อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมที่เขาสนใจหรือไม่ เหล่านี้มีความสำคัญต่อความสนใจของเด็ก เป็นต้นว่า ในกรณีของสันหนากการ วัยรุ่นในเมืองมักดูภาพยนตร์มากกว่าวัยรุ่นชนบท วัยรุ่นชนบทสนใจการขี่จักรยานมากกว่าพวกในกรุง Symonds (1936) รายงานว่าเด็กวัยรุ่นในเมืองใหญ่ ๆ ที่เจริญแล้วจะมีความสนใจในเรื่องเพศ ความกระตือรือร้น อุทิศตน และมีความสนใจส่วนตัว และมีมนุษยสัมพันธ์มากกว่าเด็กในชนบท

ประการที่สองที่สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเหนือความสนใจก็คือ แรงกดดันจากวัฒนธรรม ในบางท้องถิ่นนับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะมีความสนใจในดนตรี ศิลปะและการละคร ในบางท้องถิ่นจะมีความรู้สึกว้าวมามากกว่าสมาชิคนั้นจะเป็นคนผิดปกติไปถ้าเขาไม่สนใจ การเล่นฟุตบอล ซึ่งเป็นสันหนากการที่มีชื่อเสียงของท้องถิ่นนั้น เมื่อกลุ่มเพื่อน ๆ มีความสนใจในเรื่องใด สมาชิกก็มักจะสนใจตามไปด้วย

6. **สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม** สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวของวัยรุ่นจะมีอิทธิพลต่อความสนใจและจะช่วยพัฒนาความสนใจให้แก่เด็กว่า เขาควรจะสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษ เด็กที่มีฐานะดีมักสนใจในเรื่องการจัดงาน การแต่งตัว การอ่าน การฟัง มากกว่าเด็กที่มีฐานะไม่ดี

ความสนใจชนิดต่าง ๆ ของวัยรุ่น

การศึกษาเรื่องความสนใจของวัยรุ่นทำให้เราพบว่าวัยรุ่นมีความสนใจมากมาย และควรจะสรุปแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม คือ

1. **ความสนใจทางสังคม** เป็นความสนใจของวัยรุ่นที่เกี่ยวกับการมีปฏิริยาตอบสนองต่อกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม

2. **ความสนใจต่อสันทนาการ** เป็นความสนใจเกี่ยวกับการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เช่นการเล่นกีฬา การอ่านหนังสือ การดูภาพยนตร์ การมिंगานอดิเรก ฯลฯ

3. **ความสนใจส่วนตัว** อันได้แก่ความสนใจเฉพาะในเรื่องของตัวเอง เช่นสนใจรูปร่าง หน้าตาของตน สนใจอาชีพ การใช้จ่ายส่วนตัว เป็นต้น

ความสนใจทางสังคม ความสนใจทางสังคมก็คือความสนใจที่เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมและเพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ เป็นต้นว่า การจัดงานรื่นเริง การพูดคุยสนทนากันในหมู่เพื่อนฝูง วัยรุ่นมักสนใจที่จะเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน ๆ รุนราวคราวเดียวกันหรือจับกลุ่มกันทำกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมเหล่านี้เป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปที่ละน้อย จะมีขอบเขตของความพอใจมากขึ้นแค่นั้นขึ้นอยู่กับชนิดของกิจกรรม และความพอใจที่ได้มีส่วนร่วม

ความสนใจในเรื่องการจัดงานรื่นเริงมักจะมีมากในหมู่วัยรุ่น ทั้งนี้ เพราะว่าวัยรุ่นมีความสนใจในเพื่อนต่างเพศและพยายามที่จะมีกิจกรรมร่วมกัน เด็กหญิงสนใจกิจกรรมทำนองนี้มากกว่าเด็กชาย เด็กชายสนใจกิจกรรมนี้ช้ากว่าเด็กหญิงที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน เพราะเด็กชายถึงวุฒิภาวะหลัง

การดื่มสุราในหมู่เพื่อนฝูงมักจะพบเสมอในวัยรุ่นตอนปลาย เด็กชายจะดื่มเมื่อเข้าเพื่อนเข้าฝูง หรือในโอกาสที่มีการเลี้ยงฉลองชัยชนะ เด็กชายสนใจการดื่มเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ รุ่นเดียวกันและเพื่อแสดงความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่สามารถเป็นผู้ใหญ่ได้แล้ว การดื่มมักไม่ได้รับการยอมรับในหมู่ผู้หญิง

เด็กวัยรุ่นสนใจการพูดคุย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดคุยในกิจกรรมสันทนาการที่ตนสนใจ การได้เข้ามาอยู่ในกลุ่มและพูดคุยกันถึงเรื่องราวต่าง ๆ ทำให้รู้สึกเป็นสุข มีความมั่นคงทางใจ วัยรุ่นจึงมักหาโอกาสคุยและค่อนข้างจะติดเพื่อน เพราะถ้าอยู่กับเพื่อนก็จะได้คุย

หัวข้อสำคัญของการสนทนามักจะแตกต่างกันในระหว่างหมู่เด็กชายกับหมู่เด็กหญิง เด็กหญิงสนใจคุยถึงเรื่องการจัดงานรื่นเริง การมีนัดกับแฟน เรื่องตลก หนังสือ ภาพยนตร์ ดารา และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครู เด็กชายชอบพูดเรื่องการเล่น การกีฬา การเรียน ภาพยนตร์ และเรื่องเกี่ยวกับครู